

Motion

1976/77:524

av herr Richardson m. fl.
om restaurering av Hornborgasjön

Hornborgasjön i Västergötland utgör ett av landets mest kända naturvårdsobjekt. Från att ha varit var förnämsta fågelsjö med en ekologisk betydelse som sträckte sig långt utanför landets gränser har den genom en serie sänkningar – med syfte att vinna jordbruksmark – förvandlats till ett igenvuxet träsk. Värdet för fågellivet, som fiskevatten, som vattenmagasin etc. har därigenom nära nog helt försvunnit. Från jordbruksekonomisk synpunkt har sänkningarna inneburit besvikelser, och de har medfört svåra konflikter och ännu olösta juridiska tvister mellan olika intressenter i sjön. Allvarliga problem har uppstått genom att landvinningsmarkerna runt sjön p. g. a. bortodling sjunker ihop och får försämrad torrläggning samtidigt som sjön växer i höjden genom att den fylls upp med slam och vegetation.

Dävarande statens naturvårdsnämnd fick 1965 regeringens uppdrag att utreda förutsättningarna för och angelägenheten av att från naturvårdssynpunkt säkerställa Hornborgasjöns framtid. En restaureringsmetod, som bl. a. innebar höjning av sjöns vattenyta och mekanisk vegetationsbekämpning samt ett förslag till restaurering, presenterades 1973. Utredningen visade att en fungerande Hornborgasjö kunde återskapas men att detta inte kunde ske utan skador på jordbruksmarker runt sjön. Samtidigt bedömdes en restaurering som mycket angelägen från både jordbruks- och naturvårdssynpunkt.

Remissinstanserna tillstyrkte i huvudsak utredningens förslag. Länsstyrelsen föreslog dock ytterligare skadeförebyggande åtgärder för jordbruksmarken samt att frågan om en tvärvall över sjön borde klarläggas. En ny utredning, som främst behandlade dessa frågor, genomfördes av statens naturvårdsverk under 1975.

Denna utredning och dess remissbehandling refereras i budgetpropositionens bilaga 13 s. 146–147. Föredraganden föreslår medel för fortsatta detaljutredningar av bl. a. markskador inför en eventuell prövning i vattendomstol men är inte beredd att ta ställning till vilket restaureringsalternativ som är lämpligast. Propositionen synes inte heller innehålla något slutligt ställningstagande till om restaurering skall ske eller ej.

Frågan om Hornborgasjöns framtid är nu utredd i sådan omfattning att underlag finns för ett principbeslut om att restaurering skall ske.

Naturvårdsverkets utredning har klart visat att en restaurering utan tvärvall inte bara är den fördelaktigaste lösningen utan också att det är den

enda som är acceptabel från naturvårdssynpunkt. Tvärvallen innebär – förutom negativa naturvårdskonsekvenser – att restaureringseffekten endast blir kortvarig. Därtill kommer att en delrestaurering med tvärvall i praktiken skulle omöjliggöra en framtida fullständig restaurering.

Om en restaurering av Hornborgasjön skall komma till stånd är det därför nödvändigt att denna sker utan tvärvall Ore nabb–Almeö. Riksdagen bör således redan nu kunna uttala sig för att vallalternativet inte utreds ytterligare. Det är vidare angeläget att riksdagen uttalar att full ersättning ges till de markägare som drabbas av en höjning av vattennivån.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen ger regeringen till känna att en fullständig restaurering av Hornborgasjön i enlighet med naturvårdsverkets förslag bör komma till stånd och att det fortsatta utredningsarbetet bör inriktas härpå.

Stockholm den 20 januari 1977

GUNNAR RICHARDSON (fp)

LINNEA HÖRLÉN (fp)

WILHELM GUSTAFSSON (fp)

i Borås

SVEN G. ANDERSSON (fp)

i Örebro

INGEGÄRD FRÆNKEL (fp)

ELVER JONSSON (fp)

i Alingsås

ROLF WIRTÉN (fp)